

NİTELİKLİ SUÇ OLARAK TIRNAKÇILIĞIN İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİNDE ANALİZİ

An Analysis of Finger-Snatching in Istanbul as a Sophisticated Crime

İrfan Demir *

Özet

Yankesicilik dünyanın kalabalık kentlerinde işlenen yaygın suçlardandır. Özel beceri isteyen bu suçun farklı türleri vardır. Türkiye’de fiilen işlenen 12 yankesicilik türü tespit edilmiştir. İstanbul dünyanın önde gelen metropollerindedir. Nüfusu, sosyal dinamikleri ve konumu ile de ideal bir araştırma laboratuvarı olan İstanbul’da en çok işlenen ikinci yankesicilik türü tırnakçılıktır. Turistler dünyanın her yerinde yankesicilerin ilgi odağıdır. Tırnakçılık suçunu farklı kılan ise yankesicilerin turist, kurbanların yerli şahıslar olmasıdır. Tırnakçılığın, Türk kültürünün önemli karakteristiklerinden olan misafirperverlik ve yabancıya yardım etme duygusunu istismar ederek bu suçu işledikleri düşünülmektedir. Bu suçun sadece Türk vatandaşlarına ve asayiş ortamına değil suçu işleyenlerin kendi ülkelerine ait imaja da zarar verdiği değerlendirilmektedir. Çalışmada veri setinin elverdiği ölçüde tırnakçılık suçunu işleyenlerin profili çıkarılmış ve genel yankesici karakterleri ile karşılaştırılmıştır. Nitelikli suç sınıfına giren tırnakçılığı seçenlerin bunu bir kariyer suçu olarak devam ettirdiği anlaşılmıştır. Vatandaşların ve diğer ülkelerle tarihi komşuluk ilişkilerinin korunması için bu suçla etkin mücadele adına ilgili kurumlar düzeyinde ülkeler arası işbirliği dahil bir kısım pratik çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yankesicilik, tırnakçılık, nitelikli suç, suçlu profili, suça karşı ülkeler arası işbirliği, İranlı tırnakçılar/yankesiciler

Abstract

Pickpocketing is a common street crime in crowded cities of the world. This crime requires special skills and there are various types of it. As such, 12 different styles of pickpocketing have been found in Turkey. Istanbul is one of the major cities in the world. Among others, ‘finger-snatching’ (a special method of pickpocketing

* Dr., İstanbul Emniyet Müdürlüğü, irfandemir25@yahoo.com

examined in this study in detail) is the second most common style of pickpocketing in Istanbul, which may serve as an ideal laboratory for social research with its current population, social dynamics and geo-cultural position. Tourists apparently constitute a focal point of interest for pickpockets all around the world. What makes finger-snatching different is the fact that nationality of perpetrators and victims switch completely. Namely, perpetrators of finger-snatching are tourists, while victims are citizens. These criminals are thought to be abusing the tradition of hospitality and helping foreigners, of which is a major part of Turkish culture. This does not only affect citizens of and safety in Turkey; but also it seriously damages the image of criminals' country. In this study, the general profile of these particular criminals are examined and then compared to other pickpockets. It is noticed that finger-snatchers commit this particular crime repetitively such as a career. In order to protect Turkish citizens as well as historical relationships with the neighboring countries, where these criminals come from, a set of practical solutions are offered, including active bilateral cooperation between the authorities of relevant countries.

Keywords: Pickpocketing, finger-snatching, sophisticated crime, criminal profile, cross-national cooperation against crime, Iranian finger-snatchers/pickpockets

Giriş

Williams ve McShane suçu "illegal davranışların geniş bir yelpazesi(nden oluşan hareketler)" olarak tanımlamaktadır (2004, s. 3). Suçun farklı faktörlere göre değişen çok fazla çeşidi vardır. Güvenlik hizmetlerinde suç kavramı genel olarak iki ana kategoride incelenir: Bunlar şahsa ve mal varlığına karşı işlenen suçlardır. Şahsa karşı işlenen suçlar kişinin özgür bir birey olarak vücut bütünlüğü, sağlığı, özgürlüğü, kişiliği gibi birtakım temel hak ve hürriyetlerine karşı işlenen suçlardır.

Mala karşı işlenen suçlar ise kişiye anayasa ile tanınmış mülkiyet hakkının ihlalidir. Bu suç genelde ekonomik değeri olan bir mal veya kıymetin sahibi veya zilyedinin rızası hilafına veya aldatılarak, karşılıksız olarak ya da normal değeri ödenmeksizin kendisinden alınması olarak tarif edilebilir. Bu suçların en genel kategorisi hırsızlıktır. Hırsızlığın ülkeye, kültüre, zamana, değişen sosyal şartlara ve hırsızların hayal gücüne bağlı olarak değişebilen çok farklı çeşitleri vardır.

Ana sınıflandırmada mala karşı işlenen suçlardan birisi olan yankesicilik, hırsızlığın özel beceri isteyen bir alt kategorisi, bir ihtisas dalıdır. Diğer ifade ile yankesicilik nitelikli hırsızlıktır. Yankesicilik 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda müstakil bir kavram olarak geçmese de üçte bir oranında ceza artırımını gerektiren 'Nitelikli Hırsızlık' başlığını taşıyan 142. Maddesinde "[Hırsızlık suçunun] Elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel beceriyle işlenmesi" şeklinde tarif edilmiştir.

Yankesicilik özellikle kalabalık ve kozmopolit kentlerde insanları tedirgin eden bir

suç türüdür. Bu tür şehirlerin sakinleri kadar, belki daha çok, ziyaretçilerini de tedirgin eden yankesiciliğin farklı uzmanlıklar isteyen çeşitli dalları mevcuttur. Dünya çapında büyük metropollerden sayılan İstanbul'da, bu çalışmanın yapıldığı dönem itibarıyla 12 (on iki) ayrı yankesicilik çeşidinin olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada; "tırnakçılık nedir, tırnakçılığın diğer yankesicilik türlerinden farkı ve bunlar arasındaki yeri nedir, tırnakçılık suçunu işleyenlerin genel profili nasıldır ve tırnakçılarla diğer yankesicilerin profili arasında fark var mıdır?" sorularına cevap aranacaktır.

1. Literatür

Özellikle diğer suç türleriyle mukayese edildiğinde yankesicilik konusunda çok geniş bir bilimsel literatür olduğunu söylemek zordur. Yankesicilik daha çok TV programları, belgesel veya araştırmacı gazetecilik haberleri tarzında kaynaklar tarafından ele alınmıştır. Bilimsel açıdan çok metodik olmayan bu tür çalışmaların bulguları da kısmen benzerlik arz etmektedir. Yankesicilikle ilgili olarak Türkiye'de ve dünyanın farklı bölgelerinde az sayıda akademik çalışma da mevcuttur. Bu çalışmalar da birbirine yakın sonuçlara işaret etmektedir. Yurt dışında farklı çalışmalar olsa da Türkiye'de yankesicilikle ilgili olarak yapılmış çalışma sayısı belki de yok denecek kadar azdır. Young tarafından Amerika'da yapıp 2003 yılında FBI bülteninde yayımlanan çalışma yurt dışında yapılmış metotlu çalışmalara örnek verilebilir. Young'ın çalışması yankesiciliği, mağdur, fail ve suç üçgeninde irdelemiştir. Bu araştırmanın bulguları, Türkiye'deki pratiğe de paralel olarak, yankesicilik suçunun toplu taşıma araçları, tren istasyonları gibi insanların kalabalık halde bulunduğu ve hareket ettiği yerlerde, daha çok insanların iş çıkış saatlerine denk gelecek şekilde işlendiğine işaret etmektedir. Kurbanlar daha çok 30 yaşın üzerindeki kadınlar olarak göze çarpmaktadır. Kış ayları, tatil sezonları ve alışveriş dönemleri genellikle yankesiciliğin yoğun olduğu dönemler olarak öne çıkmaktadır. Yankesicilerin daha çok bu suça erken yaşta bulaşıp daha sonra ustalaşan erkekler olduğu görülmüştür. İşe çıkan yankesiciler kurbanlarını uzun süre dolaşarak tespit etmektedirler. Kalabalık içerisinde çarpma, yardımcı olma gibi farklı bahanelerle kurbanlarıyla fiziksel temas sağlayıp el çabukluğu marifetiyle değerli eşyalarını çaldıktan sonra olay yerini terk etmektedirler.

Bazen grup halinde çalışan yankesicilerde profesyonel denebilecek bir işbölümü göze çarpmaktadır. Şöyle ki; yakalanma riskine karşılık cüzdandan ya da kıymetli diğer eşyayı mağdurdan ilk elden bizzat çalma işini yapan yankesici bunu anında diğer ekip arkadaşına vermektedir. O da daha sonra buluşmak üzere çok seri bir şekilde olay yerinden uzaklaşmaktadır. Mağdur olayı fark edip çalma işini yapanı yakalasa ya da yakalatsa bile üzerinde suç unsuru çıkmayacağı için risk minimize edilmiş olmaktadır (A. Sürel, yüz yüze mülakat, 15 Ocak 2013).

Conte, Rampini ve Marcu (2010) tarafından yapılan bir çalışmada İtalya'da suça karışan Roman göçmenler incelenmiş ve yankesicilikle ilgili dikkat çekici bulgulara ulaşılmıştır. Bu çalışmada yankesicilikle uğraşanların bu işi grup olarak yaptıkları ve mala karşı işlenen başka suçlara da karıştıkları bulunmuştur. Ayrıca bu yazarlara göre ailenin suça bulaşmada çok önemli bir rolü vardır. Nitekim bazı çocuklar aile baskısından kurtulma motivasyonu ile suça karışabilmektedirler. Aynı ortamda bazı çocuklar ailelerinin gayreti ile suçtan uzak kalırken bazıları bizzat aileleri tarafından suça bulaştırılmaktadır.

Yurt dışında yapılmış bir diğer çalışma ise Gupta, Harvey-Vallender, Singh ve Garg'ın

(2011) Hindistan'da yaptıkları araştırmadır. Suça karışmış 50 çocukla yapılan bu çalışmada yankesiciliğin mala karşı işlenen suçlar arasında %52 gibi bir oranla yarıdan fazlasını teşkil ettiği bulunmuştur. Bu çalışmanın önemli bulgularından birisi de mala karşı suç işleyen çocuklar arasında kızların bulunmayışı olmasıdır.

Oğuzlar (2005), mala karşı işlenmiş suçlara ait değişkenleri lojistik regresyonla analiz ettiği çalışmasında yankesicilikle ilgili önemli birtakım sonuçlar elde etmiştir. Bu araştırmada, doğu kökenli olma, eğitim seviyesinin düşük olması, -bayanlarda- meslek sahibi olmama gibi faktörler ile yankesiciliği tercih arasında pozitif korelasyon bulunmuştur.

Doğan (2005) tarafından yapılan çalışma ise Türkiye'de konuyla ilgili yapılan nadir araştırmalara örnek gösterilebilir. Yankesicilikle uğraşan bir şahısla derinlemesine mülakat yöntemiyle yapılan bu çalışmanın bulguları yukarıda bahsedilen çalışmalarla paralellik arz etmektedir. Bu çalışma yankesicilerin küçük denecek yaşlarda ailevi, çevresel, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı suça tanıştıklarına işaret etmektedir. Hırsızlıklar genellikle köken itibarıyla doğu/güneydoğu bölgelerimizden gelen şahıslardan oluşan gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu gruplar, suç etrafında organize olan aralarında belirgin bir hiyerarşik ilişki bulunan yapılar şeklinde ortaya çıkmaktadırlar. Gruptaki hiyerarşik düzen aşağıdan yukarıya dümenci, kurnaz, kurnaz abi, dayı ve büyük abi şeklinde yapılanmaktadır. Yukarı çıktıkça yapılan iş'te ustalık ve örgüt içinde etkinlik de orantılı olarak artmaktadır. Çoğunluğu sigara, alkol ve madde kullanan yankesiciler, Young'ın Amerika'da yaptığı çalışmada da işaret ettiği şekilde insanların kalabalık olduğu yerleri tercih etmektedirler.

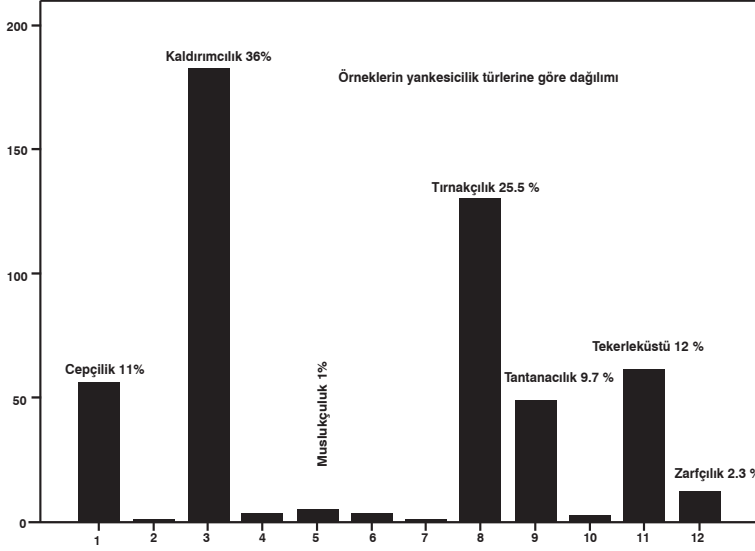
Türkiye'de yapılan bir diğer çalışma da Çifçi'nin (2009) alan çalışmasıdır. Bu araştırma kapkaç suçundan hüküm giymiş 61 şahısla hapisanelerde gerçekleştirilen mülakata dayanmaktadır. Bu araştırmaya göre, kapkaç suçu işleyenler ekonomik durumu iyi olmayan, eğitimi seviyesi düşük olan, çok çocuklu ailelerden gelmektedir. Dörtte birine yakınının anne-babası boşanmıştır. Aile fertleri veya yakınların suç geçmişi ve ailede şiddet görme mevcuttur. Çalışmaya göre, bu suçlara karışanların yaklaşık %37'sinin akrabalarının, %22'sinin kardeşlerinin, %15'inin ise babasının suç geçmişi vardır. Bu kişilerde alkol ve madde kullanımının yanında kendi bedenlerine zarar verme alışkanlığı da tespit edilmiştir. Suça başlama yaşı 12'lere kadar inmekte ve Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz bölgelerinden gelenler ağırlığı teşkil etmektedirler (Çifçi, 2009).

Yasal tanımlama açısından 'nitelikli suç' kapsamına giren yankesicilik, özel beceri istemesi açısından mala karşı işlenen suçlar arasında özel bir yere sahiptir. Sürel'in (2013) çalışmasında İstanbul'da 12 tür yankesicilik türünün işlendiği tespit edilmiştir. 5 yıllık bir dönemi kapsayan bu araştırmada frekansı en yüksek yankesicilik türünün yaklaşık %36 ile 'kaldırımcılık' olduğu bulunmuş, kaldırımcılığı %25,5 ile işlenme frekansı en yüksek ikinci suç olarak 'tırnakçılık' izlemiştir. Diğer türler arasındaki yoğunluğundan çok, tırnakçılığı özel yapan husus tamamen yabancılar tarafından işleniyor olmasıdır. Diğer ifade ile bir ülkeye giden yabancıların normalde suça daha maruz, korunmasız ve bundan dolayı tedirgin olmaları beklenirken tırnakçılık suçu tam tersine sadece yabancılar tarafından yerli vatandaşlara karşı işlenmekte ve kurban/mağdur rolü ülkenin vatandaşlarına düşmektedir.

Bu nedenle bu çalışmada, verisetinin uygunluğu ölçüsünde yabancılar tarafından işlenen tırnakçılık suçu incelenecektir.

Tablo 1. Yankesicilik olay sayı ve yüzdesi (2008-2012)

Yıllar	2008	2009	2010	2011	2012
Yankesicilik	8646	5733	6656	4625	4577
Günlük Ort.	23,69	15,71	18,24	12,67	12,54

Grafik 1. Yankesicilik türlerine ait yüzdeler (2008-2012)

2. Tırnakçılık

Türk Dil Kurumu güncel sözlüğünde yankesicilik bağlamında tırnakçılıkla ilgili iki tanım bulunmaktadır. Bunlardan ilki “Para bozdurmak için gelerek kasadaki veya tezgâh üzerindeki parayı çalan kimse” şeklinde tarif etmektedir ki bu tanım teknik açıdan, tırnakçılığın bu çalışmadaki anlamını tam olarak yansıtmamaktadır (TDK, 2013). İkinci tanım ise “Verilmesi gereken bir paranın el çabukluğu ile eksik ödenmesi” (TDK, 2013) şeklindedir ve yaygın anlamı ile daha iyi örtüşmektedir. Pratikte tırnakçılık, bir şahıstan herhangi bir sebeple, rızası dahilinde, çoğunlukla, devam eden iletişim esnasında iade edilmek üzere alınmış paranın el çabukluğu (serçe parmak) marifetiyle sahibine eksik şekilde iadesi olarak tanımlanabilir.

2.1.Tırnakçılığın Tarihçesi

Tırnakçılık yeni bir suç türü değildir. Yazılı kaynaklar bu suçun ülkemizde en az bir asırdan fazla tarihinin olduğunu göstermektedir. 1900’lü yılların başlarında, Dersaadet Polis Mektebi Terbiye-i Bedeniye ve Terbiye-i Meslekiye Muallimi (İstanbul Polis Mektebi Beden Eğitimi ve Meslek Terbiyesi öğretmeni) İbrahim Feridun’un (1910) kitabında İstanbul’da işlenen diğer yankesicilik türleri yanında tırnakçılık suçundan da ilginç detaylarla bahsedilmektedir:

Yankesicilerin] bir de “tırnakçı” kısmı vardır ki bunlar alel ekser iki senede bir payitahtımıza başvuran Cezayir Çingeneleriyle Hasköylü beş on Musevi’den mürekkep bir kumpanyadırlar. Bunlar bir tarafa para bozdurmak için veya bir dükkâna bir şey almak için girerler. Parayı verip üst tarafını alacakları zaman

verilen parayı beğenmezler. Aynı zamanda kendilerine söylenen sözleri iyi anlayamaz ve ifade-i meram edemez göstererek arzu ettikleri parayı irae etmek için ellerini çekmeceye veya para kutusuna sokarlar. İşte bu anda son derece bir maharetle parmaklarının arasına bir lirayı sıkıştırırlar ve pazarlıkta uyuşmayarak çıkar giderler. Bazen parayı sayarken de hissettirmeden bir kaçıni aşırarak biçare sarrafa yahut dükkânciya verdiği parayı tekrar veririrler (s. 123).

İbrahim Feridun'un tırnakçılık tasvirinde öne çıkan detaylar bu suçun bugünkü karakteristikleri ile de ciddi benzerlik göstermesi açısından önemlidir. Yüz yıl önce tırnakçılık yapanlar yerli hırsızlar değil 'Cezayir Çingeneleri' ve 'Hasköylü Museviler', yani yabancılardır. Suçun işlendiği memleketin diline hakim olmama veya dili yeterli düzeyde bilmiyormuş gibi görünme gayreti vardır. O zamanki tırnakçılıkta doğrudan çalma, cebir, zorlama gibi basit hırsızlık suçunun karakteristikleri yoktur. Bunun yerine meşru görünen bir iş ilişkisi, güven tesisi ve gönüllü bir para alışverişi vardır. Tırnakçılar o dönemde de para bozdurma veya alışveriş bahanesiyle kurbanları ile temasa geçmektedirler. Bu ilişki içerisinde bir tarafın özel yeteneği ile diğer tarafın aldatılması ve elle sayılan paranın bir kısmının özel bir yetenekle hissettirilmeden çalınması söz konusudur.

Bugün, yüzyıl sonrasının İstanbul'unda halen aynı suç, neredeyse aynı şekilde işlenmekte ve aynı karakteristikleri taşımaktadır. Bu çalışmaya konu olan tırnakçıklar da yabancıdır (çoğunlukla İran vatandaşları ve çok az oranda Gürcüler). Tırnakçılık vakalarında Türk uyruklu şahıslara rastlanmamıştır. İranlılar arasında ihtiyaçlarını rahat şekilde görece kadar Türkçe bilenler bulunmasına rağmen, tırnakçılar kurbanlarına yarı İngilizce yarı Türkçe veya yarı Arapça yarı Türkçe karışımı bozuk bir iletişim dili kullanarak yaklaşmaktadırlar. Burada amacın yardıma muhtaç, kötülük düşünemeyecek gariban yabancı, misafir izlenimi uyandırmak olduğu değerlendirilmiştir (A. Sürel, 2013, kişisel mülakat). Yaptıkları işte cebir, şiddet ve zorlama yoktur. Daha çok para bozdurma, yerli paraları bilen vatandaştan parayı öğrenme bahanesiyle meşru alışverişe girme, parayı gönüllü alma ve medenice iade eylemleri vardır. Alınan paranın sahibine iadesi öncesi de sayma işlemi yapılırken serçe parmağını özel bir yetenekle kullanmak suretiyle karşı tarafa hissettirmeden paranın bir kısmını ç/almak söz konusudur.

2.2. Yurtdışında Tırnakçılık Örneği

Amerika'da da Paris, Madrid, Londra gibi tanınmış şehirler dahil birçok Avrupa ülkesinde de farklı yankesicilik suçları işlenmektedir. Bu çalışmadaki örneği ile birebir örtüşme de tırnakçılığın kısmen farklı bir versiyonuna bazı kaynaklarda yankesiciliğin başkenti olarak da anılan Barselona'da rastlanmıştır. Bu örnekte, çiçekçi kılığındaki yankesicilerin bizdeki tırnakçılığa benzer bir metodu kullanması dikkat çekicidir. Barselona'daki tırnakçılık örneğinde genelde turist olan kurban yolda yürürken önüne çiçek satan birkaç bayan çıkar ve ısrarla çiçek satmak isterler. Talep ettikleri küçük bir rakamdır. Turist, çiçekçileri baştan savıp kurtulmak için almaya razı olduğunda senaryo tam olarak işlemeye başlar. Ödeme yapmak için cüzdandan ortaya çıktığında doğru miktarı gösterme amacıyla seri bir şekilde cüzdana müdahale yapılır ve o esnada el çabukluğu ile çalınabilen miktar çalınır (Barcelona, 2011).

2.3. Nitelikli Suç Olarak Tırnakçıların Genel Karakteristikleri ve Stratejileri

Çalışmanın bu aşamasında Sürel'in (2013) oluşturduğu veriseti kullanılarak tırnakçıların genel ve suça ilişkin karakteristikleri ortaya konulacak, bunların diğer yankesicilerle olan farkları ve benzerlikleri analiz edilecektir. Bundan sonra, İstanbul Emniyet Müdürlüğüne haklarında yankesicilik suçundan işlem yapılan bazı kişilere ait ifade tutanakları incelenerek tırnakçıların suç işlerken kullandıkları stratejiler gün ışığına çıkarılacaktır.

2.3.1. Tırnakçıların Genel Karakteristikleri

Sürel'in 2013 yılında yaptığı çalışmanın veriseti İstanbul'da 2008-2012 (dâhil) haklarında yankesicilik suçundan işlem yapılmış 513 kişiye ait kişisel, ailevi ve suça ilişkin otuzun üzerinde değişkenden oluşmaktadır. Bu çalışmanın içeriği doğrultusunda veriseti üzerinden öncelikle tırnakçılık suçundan haklarında işlem yapılmış şahıslar incelemek ve bu suçluların diğer yankesicilerle mukayesesi yapılacaktır.

2.3.2. Tırnakçılık Frekansı En Yüksek İkinci Yankesicilik Türü

Sürel'in çalışmasında yankesiciliğin günümüzde işlenen 12 farklı türünün olduğu tespit edilmiştir. Bu suçlar daha çok işleniş yöntemine göre isimlendirilmiştir ve bu isimler; yankesiciler, polis ve halk tarafından aynı şekilde kullanılmaktadır. Ağırlıklı olarak halk ağzıyla isimlendirilmiş olan yankesicilik metotları aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir:

1. Kaldırımcılık
2. Tırnakçılık
3. Tekerlek üstü
4. Cepçilik
5. Tantanacılık
6. Zarfçılık
7. Muslukçuluk
8. Söğüşçülük
9. Vaybabamcılık
10. Pislikçilik
11. Madaracılık
12. Fortmencilik

Grafik 1'de gösterildiği üzere İstanbul Emniyet Müdürlüğüne 2008-2012 yılları arasındaki 5 yıllık süre zarfında işlem yapılan yankesicilik kayıtlarına göre en çok işlenen yankesicilik türü %36 ile kaldırımcılık suçudur. Tırnakçılık %25.5 ile frekansı en yüksek ikinci yankesicilik türü olarak ortaya çıkmaktadır. Tırnakçılığı %97,7 gibi yüksek bir oranla İranlıların, kalan kısmını da daha çok kaldırımcılık yöntemini tercih ettikleri bilinen Gürcülerin işlediği anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada tırnakçılık suçunun özel olarak incelenmesinin başlıca sebebi bu suçun neredeyse tamamen yabancı uyruklu (özellikle İranlı) şahıslar tarafından işlenmiş olmasıdır. Bununla birlikte verisetinde diğer yankesicilik türleri için mevcut birçok değişkene ait verilerin, yabancı uyruklu olduklarından, tırnakçılar için ya hiç yok ya da eksik olduğu belirtilmelidir. Bu açıdan tırnakçılarla ilgili analiz yapılırken öncelikle verileri eksik olmayan değişkenler incelenecektir.

Buna göre tırnakçılık suçunu işleyen 131 kişinin yaklaşık %98'i İran, kalanı Gürcü uyrukludur. Bu bulgunun İbrahim Feridun'un tarihi çalışmasındaki tespiti ile mükemmelen örtüştüğü görülmektedir. Önceki çalışmada belli dönemlerde İstanbul'a gelen Cezayir Çingeneleri ile Hasköylü beş-on Musevi'den, yani iki ayrı yabancı milliyetten, oluşan bir grubun bu işi yaptığından bahsedilmektedir. Yüz yıl sonra, bugünün İstanbul'unda da iki ayrı yabancı milliyetten şahısların özel yetenek isteyen bu suç türüne imza attıkları, görülmektedir. Tırnakçıların özelliklerine bakıldığında yaşları 18 ila 69 arasında dağılmakta olup ortalama yaş 38'dir. Şahıslar cinsiyete göre incelendiğinde % 15,3'ünün kadın geri kalan %84,7 gibi büyük bir çoğunluğunun ise erkek olduğu görülmektedir. Şahısların %52'si grup halinde çalışırken %48'i ise münferit çalışmakta olup %28'inin en az bir başka suçtan kaydı vardır. Son olarak tırnakçıların %32'sinin hapisane geçmişi vardır.

Yukarıda da belirtildiği üzere suç işleyen vatandaşlarla karşılaştırıldığında yabancı uyruklu tırnakçılara ait bazı veriler bulunmamaktadır. Buna karşılık bazı değişkenlerde eksik gözlem sayısı da olsa veri mevcuttur. Aşağıdaki istatistikler, elde verisi bulunan 69 tırnakçıya aittir. Buna göre, bizim eğitim sistemimizdeki yıl karşılığı ile bakıldığında bahsedilen grubun yaklaşık %38'i cahil, %27'si ilk, %19'u orta ve %17'si lise mezundur. Çocuk sayıları 0 ila 7 arasında değişmekte ve ortalama çocuk sayısı 2 olarak görülmektedir. Şahısların suç kaydı sayısı 1 ila 16 arasında dağılmakta ve ortalama suç kaydı sayısı 2.57'dir. Şahısların suçtan elde ettikleri aylık ortalama kazanç 2.200 TL civarındadır. Bu kişilerin %56'sı sigara, %26'sı alkol, %19'u ise uyuşturucu kullanmaktadır.

Bu karakteristikler baz alınarak tırnakçılarla diğer yankesicilerin mukayesesi yapılmış ve sonuçların istatistiksel olarak anlamlılığı t-test ve ki-kare testleriyle test edilmiştir. Bu testler sonucunda eğitim durumu, cinsiyet, uyuşturucu alışkanlığı açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

İstatistiksel olarak anlamlı çıkan mukayeselerde ($p < .0001$): tırnakçıların yaş ortalaması olarak diğer yankesicilerden yaklaşık 3 yıl daha yaşlı oldukları görülmektedir (38'e karşılık 34.7). Bu yaş farkı çok yüksek olmasa da tırnakçılığın muhtemelen deneyimle de pişirilen özel beceri gerektirmesinin bir sonucu olabileceği değerlendirilmektedir. Medeni hal açısından da tırnakçıların %71'i evli iken diğer yankesicilerde evlilik oranı %54 olarak görülmektedir.

Suça ait özellikler açısından yapılan karşılaştırmalarda ise ($p < .0001$) tırnakçıların aylık ortalama kazancı diğer yankesicilere oranla yaklaşık 400 TL daha fazla olarak görülmüştür. Bu rakam farkının ise yine suça ait bir özellikten dolayı ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. Diğer yankesicilik türlerinde mağdurların seçiminde savunmasızlık, durumsal şartların uygunluğu, toplu taşıma araçları ve durakları gibi insan hareketliliği ve yoğunluğunun fazla olduğu yerler seçilirken tırnakçılıkta suçun doğasına uygun olarak para hareketinin ve mağdurun üzerindeki para miktarının fazla olduğu bankalar, döviz büroları, kuyumcular, tapu dairelerinin etrafı seçilmektedir. Burada tercih nedeni, iade edilmek üzere mağdurdan hile yoluyla ya da gönüllü olarak alınan paranın içinden bir kısmını aşırarak kadar çok olmasıdır ki bu da tırnakçılık suçunu diğer yankesicilik suçlarından ayıran en belirgin teknik özelliktir.

Buna karşılık suç kaydı açısından yapılan mukayesede tırnakçıların ortalama 2.5 kaydına karşılık diğer yankesicilerin ortalama 15.5 kaydının bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu suçu işleyenler yabancı oldukları için yakalandıktan sonra sınırışı edilmelerine karşılık

diğer yankesicilik suçlarını işleyen vatandaşların hapisten çıktıktan sonra da suç işlemeye devam etme (recidivism) imkân ve ihtimalleri olduğundan yabancıların suç kayıtlarının düşük olması normal karşılanmaktadır. Tırnakçılarda grup halinde suç işleme oranı %52 iken bu oran diğer yankesicilerde %73'tür. Tırnakçıların %28'inin başka suçtan kaydı varken aynı oran diğer yankesicilerde % 65 olarak ortaya çıkmıştır. Son olarak, tırnakçıların %32'sinin (Türkiye'de) hapis geçmişi varken diğer yankesicilerin %90'ının hapse girdiği görülmüştür. Bu üç katlık farkın da yine aynı şekilde Türkiye'de bulunma oran ve ihtimaline bağlı olduğu değerlendirilmiştir.

2.4. Tırnakçıların İfadeleri Işığında Uyguladıkları Stratejiler

Tırnakçıların bu suçu özel beceri, takip ve plan üçgeninde gerçekleştirdiği görülmektedir. Çok seri el ve parmak hareketleri tırnakçılar için ayırıcı karakteristiklerdendir. Bu psikomotor beceri yanında kurbanı yaklaşturma, güven telkin etme ve dikkatini dağıtma veya başka yöne çekme gibi güçlü iletişim becerileri de tırnakçıların öne çıkan özelliklerindedir.

Kurbanın tespit edilmesi, yaklaşturma için ideal yer ve zamanın belirlenmesi açısından önem arz eden ayrı bir unsurdur. Tırnakçılar genelde paralı insanları tespit edip onlara yaklaştırmaktadırlar. Kurbanın üzerinde arasından bir miktarını çekebilecekleri kadar çok para olması, tırnakçılığın diğer yankesicilik türlerinden teknik farkı olarak göze çarpmaktadır. Bu açıdan tırnakçılar takip ve tespit noktasında da deneyimli ve güçlü sezilere sahiptirler. Takip ve şahsı tespitten sonra kurbanı ve ortama göre plan yapılarak senaryo ortaya konulmaktadır.

Aşağıda paylaşılan tırnakçıların verdiği ifadeler gerçek olaylara dayanması açısından kayda değer bulunmaktadır.

Olay-1

Mağdur, merkezî bir yerde yürürken yanında bir araç durur. İçinde biri başörtülü genç bayan, birisi genç ve diğeri orta yaşlı iki erkek olmak üzere, temiz giyimli üç şahıs vardır. Şahıslardan biri kendisine yabancı dil bilip bilmediğini sorar. Yardımcı olmak için araca yaklaşan mağdura bir miktar Amerikan doları gösterir ve İngilizce olarak bu dolarları nerede bozdurabileceğini sorar. Ardından yolu tarif eden mağdura Türk paralarının nasıl olduğunu sorar. Mağdur, tanıtmaya amacı ile paraları göstermek için cebinde bulunan 12 adet 200 TL'lik banknotları çıkarır. Şahıslardan birisi paraları alıp sayar, iade eder ve araçla hemen uzaklaşırlar. Geri aldığı paranın hafif geldiğini hisseden mağdur paraları sayar ve 5 adet 200 TL'lik (toplam 1000 TL) banknotun eksik olduğunu görür. Polise şikâyetle bulunur.

Yakalama sonrası usulüne uygun canlı teşhis işlemi gerçekleştirilir. Mağdur çok sayıdaki benzer şahıs arasından, yakalanan 3 şahsı da kesin olarak teşhis eder.

Şüpheliler olayla ilgili aşağıdaki ifadeleri verirler:

1. Şahıs

İran uyruklu, 40 yaşında, erkek, ilköğretim mezunu, bekâr, mesleği şoförlük, aylık 200 ABD doları geliri var.

"...Türkiye'ye kara sınırından yaklaşık 1 ay önce turistik amaçlı olarak girdim. Türkiye'ye turistik amaçlı geldim. Yakalanan diğer iki şahısla 1 ay kadar önce Aksaray'da tanıştık, birlikte gezdik. İstanbul'u bilmediğim için döviz bürosu

sorduğumda vatandaş bana Türk parası örneği gösterip döviz bürosunda para bozdurunca bana verecekleri paraların örneklerini vermişti. Ben de bu paralara baktıktan sonra şahsa iade etmiştim. Bundan birkaç saat sonra arabanın içinden 5 tane 200 TL'lik banknot çıkmıştı. Biz şahsı tanımadığımız için bu paraları iade edemedik. Türkiye'yi ve İstanbul bilmediğimiz ve Türkçem de çok zayıf olduğu için polise başvurmamız söz konusu olmadı. Müştekinin yüzünün göremediğim için o şahıs bu şahıs mıdır bilmiyorum. Araç içerisine paraları düşen şahıs bu şahıssa zararını karşılamak istiyorum. Ben hiçbir şekilde kimsenin parasını çalmadım. Suçlamaları kabul etmemekle birlikte parasını düşüren bu şahıs ise parasını ödemeye hazırım.”

2. Şahıs

22 yaşında, kadın, ilkokul mezunu, bekâr, mesleği yok.

“[Mağdurun elinden para aldığı kabul eden ve zararı tazmin etmek isteyen] bu şahsı Türkiye’de tanıdım. Birlikte arabayla gezdik. Kendisine yardımcı olmak için arabamızla birlikte gezdik. Türkçe bilmiyorum. Bu şahsı (mağdur) tanımam. Teşhisi kabul etmiyorum. İnsanlar birbirine benzer başkasını bana benzetmiş olabilir. Benim olayla yakından uzaktan alakam yoktur.”

3. Şahıs

25 yaşında, erkek, ilkokul terk, bekâr, emlakçı, aylık 200-300 ABD doları geliri var.

“[Mağdurun elinden para aldığı kabul eden ve zararı tazmin etmek isteyen] bu şahsı Türkiye’de tanıdım. Benim kiraladığım arabayla birlikte gezdik. Kendisi insanlara döviz bürosu ve restoran sordu ancak bu kişiyi hatırlamıyorum. Yapılan teşhisi kabul etmiyorum. İnsanlar birbirine benzer başkasını bana benzetmiş olabilir. Benim olayla yakından uzaktan alakam yoktur.”

Olay-2

Birinci olay ve ikinci olay aynı semtte yine merkezi bir yerde birer gün arayla gerçekleşir. Mağdur yürürken aynı şahıslar aynı araçta ikinci olayın mağduruna yaklaşır ve İngilizce olarak bir restorana gitmek istediklerini, para bozdurmak istediklerini ve en büyük Türk parasının nasıl olduğunu sorarlar. Mağdur cebindeki 750 TL'yi çıkarır ve gösterir. Bu arada şahıslardan biri parayı umulmadık bir şekilde eline alır ve saymaya başlar ve iade eder. Şahıslar tam ayrıldıktan sonra yanına bir araçla sivil giyimli iki şahıs gelir, polis olduklarını ve ayrılan şahısların hırsız olabileceklerini söylerler. Mağdur parasını kontrol ettikten sonra 200 TL'nin eksik olduğunu görür. Şahıslardan şikâyetçi olur.

Şahıslar olayla ilgili olarak aşağıdaki ifadeleri verirler:

1. Şahıs

“Diğer iki arkadaşım Türkiye’de tanıştık. Birlikte 7-8 gündür araçla geziyoruz. Doğrudur, olay yerine gittik. Şahsa ilk önce restoran sordum. Daha sonra Amerikan Doları bozdurabileceğim bir yer sordum. Şahıs da Amerikan Doları

bozabileceğini söyledi. 100 Amerikan Dolarına 150 TL para verdi. Bende bozdurmak istemedim. Bu sırada şahsın cebinden çıkardığı paralardan 100 TL arabanın içerisine düşmüş. Ben parayı sonradan gördüm. Ben düştüğüm sırada parayı görmedim. Daha sonra polisler bizi yakalayıp getirdiler. Ben kimsenin parasını çalmadım sadece araç içine 100 TL düşmüş. Evet, şahsın elinden parayı aldım ancak isnat edilen suçlamayı kabul etmiyorum. Parayı geri getirmediğim için pişmanım.”

2. Şahıs

“Şahsı tanırım. Olay günü kiralamış olduğum araçta birlikte idik. Olay yerine gittik. Kendisi ilk önce [mağdura] restoran sordu. Daha sonra Amerikan doları bozdurabileceği bir yer sordu. Bu sırada aralarında bir şeyler görüştüler. Ben anlamadım. Ben araç içerisinde para görmedim. Olaydan haberim yoktur. [Çalma işini] yapıp yapmadığını bilmiyorum. Olayla bayan arkadaşımın ilgisi yoktur. Ben kimsenin parasını çalmadım. Söyleyeceklerim bundan ibarettir.”

3. Şahıs

“Doğrudur olay yerine birlikte gittik. [Arkadaşımız] şahsa ilk önce restoran sordu. Daha sonra Amerikan Doları bozdurabileceği bir yer sordu. Bu sırada aralarında o şahısla bir şeyler görüştüler. Ben anlamadım, herhangi bir şeyden de bilgim yoktur. Ben araç içerisinde para görmedim. Olaydan haberim yoktur. Arkadaşımızın da yapıp yapmadığını bilmiyorum. Diğer arkadaşımın olayla ilgisi yoktur.”

İki olay arasında zaman, mekân, format ve şahıslar arasında çok ciddi bir örtüşme bulunması oldukça dikkat çekicidir. Aynı üç şahıs, aynı araç içerisinde, aynı bölgede yine restoran sorma, para bozdurma, Türk parasını tanıma ekseninde bir olayı farklı iki mağdur üzerinde gerçekleştirmiştir. Her ikisinde de aynı şahıs, mağdurların elinden paralarını beklenmedik bir şekilde, hızlı bir hareketle almış ve saymıştır. Her iki olayda da, ilginç olarak, paranın aracın içine “düştüğü” iddiası vardır.

Olay-3

Şahıs 38 yaşında, ilkokul mezunu, mesleği şoförlük, orta düzeyde geliri olduğunu beyan eder, evli ve iki çocuk sahibidir.

Mağdur İstanbul’un Anadolu yakasındaki seçkin semtlerinden birinde yürürken yanında plakasını verdiği bir araç durur. İçinde eşkâllerini hatırladığı iki erkek şahıs vardır. Şoför koltuğunda oturan Arap aksanı ile konuşarak mağdura elinde bulunan dövizler arasından çıkardığı 20 TL’yi göstererek bunun en büyük Türk parası olup olmadığını sorar. Mağdur cüzdanını çıkarıp en büyük paranın 200 TL olduğunu göstermek ister. Şahıs bakma talebinde bulunarak bir anda mağdurun elindeki paraları alır, sayar, geri verir ve olay yerinden hızla uzaklaşırlar. Mağdur paraları saydığı anda 2 adet 200 TL’nin eksik olduğunu anlayarak şikâyetle bulunur. Polisin yaptığı çalışma neticesinde her iki şahıs da araçla birlikte yakalanır. Canlı teşhis işlemi yapılır ve mağdur benzer kimseler arasından kendisi ile konuşan ve parasını alan şahsı net olarak teşhis eder.

Şahıs olayla ilgili olarak aşağıdaki ifadeyi verir:

“Yaklaşık 20-25 gün kadar önce arkadaşımın Ağrı ilinden Türkiye’ye giriş yaptık. Aksaray’da bir otelde konaklarız. Olayda kullandığımız otobusu daha önce başka bir arkadaşım kiralamıştı. Ondan bana kaldı. Olay doğrudur. Olay esnasında yanımda birlikte yakalandığım arkadaşım vardı. Vatandaş ben gördüm. Yanında durduk. Çeşitli sorular sordum. En büyük Türk parasını sordum. Vatandaş bana para gösterdi. Ben de bakmak istediğimi söyledim. Bu sırada bakma bahanesi ile aldığım cüzdanından 2 tane 200 TL parayı aracın içine düşürdüm. Daha sonra da cüzdanı vatandaşa geri verdim. Oradan uzaklaştık. Yaptığımdan pişmanım. Vatandaşın parasını ödemek isterim. Birlikte yakalandığım arkadaşımın olayla alakası yoktur.”

Olay-4

Şahıs 26 yaşında, 7 yıl eğitim almış, pastacılık yapar, ekonomik durumu orta düzey, medeni hali bekâr.

Mağdur otobüs durağına yürürken içinde iki erkek şahıs bulunan gri renkli bir aracın yaklaşır ve yolcu koltuğunda oturan Kuveyt Türk Bankası’nın yerini sorar. Mağdur bilmediğini söyler. Araç içerisindeki şahıs cüzdanını çıkartarak bir miktar ABD doları gösterir ve nerede Türk Lirasına çevirebileceğini sorar. Cevaben ileride bankalar olduğunu söyler. Bu arada şahıs 100 doların kaç TL yaptığını sorar. Mağdur ceketin sol ön tarafında bulunan cebinden 900 TL çıkarıp içerisinde 3 adet 50 TL’lik banknot ayırarak 100 doların 150 TL yaptığını söyler ve paraları aynı cebine koyar. Şoför mahallinde oturan şahıs araç içerisinde tekrar seslenir. Bunun üzerine mağdur araç içerisine eğilir. Ancak şahıs bu esnada susar. Birkaç adım attıktan sonra cebini kontrol ettiğinde parasının yerinde olmadığını anlar. Araç içerisine eğildiğinde şoförün yanında oturan şahsın parayı cebinden aldığını zannettiğini beyanla şikayetçi olur.

Yakalama sonrası yaptırılan teşhis işlemi neticesinde mağdur her iki şahsı da teşhis eder.

Şahısların olayla ilgili olarak verdikleri ifadeler aşağıdaki şekildedir:

1. Şahıs:

“Bir süre önce Hatay ilinden karayolu ile Türkiye’ye ibraz ettiğim pasaportum ile giriş yaptım. Giriş yaptıktan sonra doğrudan İstanbul’a geldim. Arkadaşımın Hatay’dan İstanbul’a gelirken tanıştım. İstanbul’da beraber kalırız. Sorduğunuz olay doğrudur. Parayı ben aldım. Olay sırasında yanımda arkadaşım vardı ve aracı o kullanıyordu. Parasız kaldığım için bu işi yaptım. Aldığımız parayı arkadaşımınla birlikte harcadık. Şahsın parasını ödemek istiyorum. Pişmanım.”

2. Şahıs:

“Tarihi tam olarak hatırlamıyorum ama yaklaşık iki ay kadar önce Hatay ilinden karayolu ile Türkiye’ye ibraz ettiğim pasaportum ile tek başıma giriş yaptım. Daha sonra İstanbul’a geldim. Arkadaşımın Hatay’dan İstanbul’a gelirken tanıştım. İstanbul’da beraber kalırız. Sorduğunuz olay doğrudur. Parayı

şahıstan arkadaşım aldı. Olay sırasında aracı ben kullanıyordum. Parasız kaldığımız için bu işi yaptık. Aldığımız parayı birlikte harcadık. Şahsın parasını ödemek istiyorum. Pişmanım. Söyleyeceklerim bunlardan ibarettir.”

Yukarıda değinilen iki olay aynı şahıslar tarafından gerçekleştirilmiş olması açısından dikkate değer bulunmaktadır. Suçu itiraf eden failer genel karakteristikleri açısından olayı temelde tırnakçılık metotlarını kullanarak gerçekleştirmişlerdir. Örneğin, yardıma muhtaç, mağdur olmuş yabancı rolü, bozuk bir aksanla soru sorarak yaklaşma, para göstererek veya banka-döviz bürosu sorarak güven telkin etme ve mağdurun parasını rızası ile çıkarttırmak vardır. Ancak bu aşamadan sonra değişen bir husus göze çarpmaktadır. Örneğin tırnakçılığa genellikle para destesinin içinden bir miktar alarak çoğunu iade etmek varken Olay-4'te tırnakçılığın iletişim taktikleri ile mağdura yaklaşım el çabukluğu marifetiyle, hissettirmeden paranın tamamının cepten aşırılması söz konusudur.

Olay-5

Şahıs 26 yaşında, 7 yıl eğitim almış, pastacılık yapar, ekonomik durumu orta düzey, medeni hali bekâr.

Bu olay yukarıdaki olayı işleyen ve suçu kabul eden iki şahıs tarafından yaklaşık bir buçuk ay sonra işlenmiştir. Diğer ifade ile aynı şahısların mükerreren suç işlemesi söz konusudur. İfadelerine göre bu şahıslar Türkiye'de iki ay veya daha uzun bir süre kalmışlardır. Bu iki noktayı, olayların gerçekleşme şekillerini ve kullandıkları teknikleri ve verdikleri ifadeleri birleştirenince, şahısların bu işi kariyer suçu olarak profesyonelce gerçekleştirdikleri ve Türkiye'ye suç işleme amacıyla geldikleri değerlendirilmektedir.

Olay şu şekilde gerçekleşmiştir: Mağdur yürümekte iken yanında, içerisinde iki şahıs bulunan bir araç durur. Şahıslardan birisi inerek cüzdanından 100 dolarlık banknotları göstererek Arap aksanı ile 100 dolar bozdurduğunu ancak karşılığında kendisine 5 TL verildiğini söyleyerek Türk parasının ne kadar olduğunu sorar. Mağdur, gösterme amacıyla kendi cebinde bulunan 1600 TL parayı çıkarır. Şahıs mağdurun elinden bu parayı alarak araca biner, araçta bulunan diğer şahsa gösterir. Daha sonra parayla geri döner, parayı mağdurun montunun cebine kendisi koyar ve olay yerinden araçla ayrılırlar. Mağdur cebini kontrol ettiğinde paranın olmadığını, şahsın parayı koyar gibi yapıp el çabukluğu ile geri aldığını fark eder. Kendisini dolandıran şahsı gördüğüne tanıyabileceğini beyanla şikayetçi olur.

Yapılan çalışma sonucu şahıslar yakalanır. Mağdur, usulüne uygun şekilde yapılan canlı teşhiste benzer şahıslar arasından iki şahsı da teşhis eder.

Şahıs aşağıdaki ifadeyi verir:

“İki buçuk ay önce Hatay'dan karayolu ile Türkiye'ye ibraz ettiğim pasaportum ile giriş yaptım. Sonra doğrudan İstanbul'a geldim. Arkadaşımla Hatay'dan İstanbul'a gelirken tanıştım. Kendisiyle beraber kalırız. Sorduğunuz olay doğrudur. Parayı ben aldım. Olay sırasında yanımda arkadaşım vardı. Aracı kullanan kendisiydi. Parasız kaldığımız için bu işi yaptım. Aldığımız parayı birlikte harcadık. Pişmanım. Parasını aldığımız şahsın parasını ödemek istiyorum”.

Olay-6

Şahıs 38 yaşında, 8 yıl öğrenim görmüş, konfeksiyon işiyle uğraşır, geliri orta düzey, evli ve beş çocuk babası.

Mağdur cebinde bulunan 13.000 TL ile yürürken yanında duran aracın sağ ön koltuğunda oturan bayan kendisine İş Bankasını daha sonra da doların ne kadar ettiğini sorar. Göstermek amacı ile cebinden para destesini çıkarır. Bu sırada şoför olan erkek şahıs elindeki para destesini alır ve paralara bakar. Kendisini bu şahıstan şüphelenerek paraları geri alır ve araç yoluna devam eder. Paraları yatırmak için banka şubesinde geldiğinde paralardan 4700 TL'nin eksik olduğunu anlar. Araçta bulunan iki şahsı görse tanıyabileceğini beyanla şikayetçi olur.

Yakalanan şahsın olayla ilgili olarak verdiği ifade aşağıdaki şekildedir:

“2010 yılı Mart ayı sonlarında eşim ve beş çocuğum ile birlikte Suriye üzerinden Türkiye'ye girişi yaptık. Hatay'da bir gün kaldıktan sonra İstanbul'a geldik. İstanbul'da Tarabya semtinde adresini şu an tam olarak hatırlamadığım, İstanbul'da bulunan tanıdıklarım aracılığı ile bulduğum eve yerleştik. İstanbul'a tatil amacıyla geldik. Anlatılan olay doğrudur. Olay tarihinde eşim ile birlikte gezmek amacı ile kaldığımız yerde çıktık. Kiraladığım araba ile İstanbul boğazının karşı tarafına geçtik. Buralarda dolaştık. Son olarak şu an tam yerini bilmediğim bir sokak üzerinde soru sormak amacı ile yaşlı bir erkek şahsın yanında durduk. Bu şahsa nerede para bozduracağımızı, Türk parasını sordum. Bu şahıs da cebinden para destesi çıkardı. Desteyi aldım. Almaktaki amacımda tanımaktı. Bu sırada eşim ve para sahibi görmeden deste içinden bir miktar paranın araç içinde yere düşmesini sağladım. Daha sonra yaşlı adam paraları benden geri aldı. Bunun üzerine araç ile uzaklaştım. Daha sonra eşim görmeden parayı alarak saydım. Tam olarak hatırlamıyorum ancak 4000 bin TL civarında idi. Olayı eşim görmedi. Ben de bir anlık gaflet içinde bu işi yaptım. Pişmanım. Şahsın zararını ödemek istiyorum. Beş çocuk babasıyım. Bir an önce çocuklarımla İran'a gitmek istiyorum. Olayla ilgili söyleyeceklerim bunlardan ibarettir.”

2.5. Tırnakçıların Suç İşlerken Kullandıkları Stratejiler

Sürel'in (2013) çalışmasına göre %98 gibi neredeyse tamamı İranlı olan tırnakçıların genellikle yoğun miktarda nakit para akışının olduğu bankalar, döviz büroları, kuyumcular ve tapu dairelerinde işlem yapan vatandaşları takip ederek yanlarına yaklaştıkları değerlendirilmiştir. Şüphe çekmeyecek derecede iyi giyimlidirler, yanlarında genel olarak mazbut aile görüntüsü verilerek güven telkin etmek için bayan ya da bayanla beraber çocuklar bulunur (Y. Boyraz, yüz yüze mülakat, 15 Ocak 2013). Hatta bu şekilde gerçek ailesi ile gelerek suç işleyenlerin olduğu da bilinmektedir. Bunun dışında arkadaşlarıyla birlikte gelerek tırnakçılık yapanlar da görülmektedir. Takip sonucunda hedef seçtikleri kişilere ellerinde tuttıkları İran riyalı veya ABD dolarlarını göstererek Türkçe-İngilizce veya Türkçe-Arapça karışımı yarı anlaşılır bir lisanla soru sorarlar. Bunlar genelde güven telkin etme, yardım talep etme, şahsın cebindeki parayı çıkarttırma amacına yönelik olarak önceden tasarlanmış sorulardır.

Örnek olarak şu soruların sorulduğu görülmüştür:

- (Elindeki yabancı parayı göstererek) “Bu sizin paranızla ne kadar (lira) eder?” ya da “Yüz dolar kaç lira eder?”
- Sizin en büyük kâğıt paranızla en küçük paranız nasıl?
- Kuveyt Türk Bankası nerede?

İlk soru örneğinde mağdurun parasını alıp gidecek birisi değil de cebinde bol miktarda parası olan ve bunu bozdurup harcamak isteyen yabancı turist izlenimi verilmektedir. İkinci tip soruda ise yabancı olduğu için kandırılma riskine maruz birisinin yerli parayı tanıma, bilenden öğrenme, yardım rica etme gibi masum bir talep vardır. Son soru örneğinde ise herhangi bir banka değil de faizsiz banka veya katılım bankası olarak bilinen bir bankanın ismi ile yaklaşılmakta, özellikle böyle bir bankayı tercih eden dindar insan görüntüsü verilmekte ve bu imaj bazen aile ile özellikle de örtülü kadın görüntüsüyle desteklenmektedir.

Cebinde belli miktarda para bulunan, kendisini incelleme hazırlanmış bu psikolojik güven atmosferi içinde bulan muhatap, Türk kültürünün karakteristik özelliği olarak yabancı misafire yardım etme niyeti ile cebindeki paraları çıkarır. Ardından İranlı şahsın elindeki paralar ile cebinde bulunan Türk paralarını mukayese etmek için avucuna alarak küçükten büyüğe sıralayarak gösterir. İlk aşamada paralar şahsın kendi elindedir. Ardından tırnakçı şahıs vatandaşın elini tutar ve paraları kendi avucuna alır. Öğreniyor ve sağlama yapıyormuş gibi sahibine göstererek paraları saymaya başlar. Vatandaş tedirgin olup paralarını geri almak üzere elini uzattığında İranlı tırnakçı aynı rahatlıkla para tomarını geri uzatır. Ancak bu arada çok usta parmak hareketleriyle paranın bir kısmını –bazı vakalarda tomarın yarısına yakını– alarak geri kalanını vatandaşa iade eder. Tırnakçı araç içerisinde oturarak kurbanına soru soruyorsa paranın bir kısmını araç içine düşürmesi de sık görülen bir örnektir. Mağdur parasını geri almış olmanın rahatlığı içinde cebine koyarak olay yerinden ayrılır. Ancak daha sonra parasını saydığına mağdur olduğunu anlar.

İranlı tırnakçıların kullandığı başka yöntemlere de rastlanmıştır. Bu yöntemleri bankalarda veya döviz bürolarında uyguladıkları görülmektedir. Büyük bölmeleri bulunan katlanabilir özel cüzdanlar taşırlar. Gişelerde işlem yapan görevlilere yaklaşarak yine yarı Türkçe yarı Arapça veya İngilizce konuşarak ellerinde bulunan bozuk İran riyalı veya ABD dolarlarını göstererek büyükten küçüğe sıralarlar. Gişe memuru, şahsın para bozdurmak istediğini düşünerek çekmecedan para çıkarmaya yönelir. Bu sırada tırnakçı masada tomar olarak duran paranın üzerine elindeki özel bölmeli cüzdanı kapatır. Cüzdanı kapattığında tomar halindeki paranın bir kısmı cüzdanın özel bölmesine girmiş olur. Olay o esnada anlaşılmasa da akşam sayımında açık çıkması ile ortaya çıkar.

Son yıllarda Türkiye'ye giren İranlıların başka suçlara da karıştıkları bilinmektedir. Suç işleyenler, yakalanıp sınır dışı edilseler de Türkiye'ye daha sonra başkasına ait veya sahte pasaportla girdikleri gözlenmiştir. Hatta İranlı suç şebekelerinin pasaport işini sektörel bir faaliyet haline getirdikleri bilinmektedir. Farklı suçlara karıştığı bilinen şebekenin, ölen İranlıların pasaportlarını 80 (seksen), hayatta olan insanların pasaportlarını da 350-400 (üç yüz elli - dört yüz) Amerikan Doları karşılığında satın alarak kullandıkları ortaya çıkmıştır (Yağmur ve Sağıroğlu, 2013).

Son yıllarda ülkeye giren İranlılardan, bu çalışmanın kapsamı dışında kalan başka suçlara karışanların da bulunduğu görülmüştür. İranlı tırnakçıların bir kısmı yakalanıp sınır dışı

edilseler de daha sonradan sahte pasaportla ve farklı bir isimle tekrar ülkemize giriş yaptıkları değerlendirilmiştir. İranlı tırnakçıların suç işlerken bazen daha farklı yollar kullandıkları da anlaşılmıştır. Bazı tırnakçıların kiralık araçlar, satın aldıkları polis yeleği ve telsizlerle kendilerine polis süsü vererek özellikle yabancılara uygulama (kontrol ve arama) yaptıkları tespit edilmiştir. Bunların durdurdukları kimselere, aldıkları ihbar doğrultusunda sahte para basan birilerini aradıklarını belirterek üzerlerindeki paraları kontrol etme amaçlı aldıkları ve bu paraları tek tek kontrol ederken bir bölümünü yine el çabukluğu marifetiyle çaldıkları tespit edilmiştir. Yaklaşımında kullanılan metot farkından dolayı bu tarz olaylardan yakalanan şahıslara tırnakçılıktan değil dolandırıcılık ve yağmadan işlem yapılmaktadır. Tırnakçılık özel beceri isteyen bir uzmanlık alanıdır. Kayıtlarda bu suçu işleyen Türk vatandaşına rastlanmamış olup bu suçun çoğunlukla İranlı, erkek şahıslar tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür. Türkiye'ye gelirken yanlarında kadın ve çocuklarla gelmiş iseler genellikle belli semtlerde iyi düzeyde kiralık evlerde kaldıkları, bekâr, tek veya bir kaç arkadaşı birlikte gelmişler ya da burada birleşmişlerse de bekâr evleri ya da otellerde kalmayı tercih ettikleri gözlenmiştir. Genellikle vasatın üzerinde, iyi sayılabilecek araçlar kiraladıkları, iyi sayılan belli semtlerde, çok lüks olmayan evleri dönemlik olarak kiraladıkları anlaşılmıştır. Ev veya araba kiraladıkları kişileri birbirlerine referans gösterdikleri ve bu şekilde genellikle aynı şahısları tercih ettikleri değerlendirilmiştir.

Değerlendirme ve Sonuç

Yapılan çalışmada kaldırımcılıktan sonra en çok işlenen ikinci yankesicilik türünün tırnakçılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Sayı olarak her dört yankesicilik vakasından birisi tırnakçılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Alanda çalışan uzmanlarla yapılan görüşmelerde yakalanan tırnakçı sayısı ve çözülen olayların gerçek rakamlardan az olduğu belirtilmiştir (Y. Boyraz, yüz yüze mülakat, 15 Ocak 2013). Bu suçu işleyenlerin tamamının yabancı oluşu konuya bir anlamda uluslararası bir boyut da katmaktadır. Zira iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirme amacına yönelik olarak değiştirilen vize rejimi bu suçu işleyenler tarafından istismar edilmektedir. Bu durum bir ülke vatandaşlarının mağdur ve tedirgin olması diğer ülke ve vatandaşlarının da itibarının olumsuz etkilenmesi sonucunu doğurmaktadır. İlginç olarak, bu suçun tarihsel süreç içerisinde de aynı karakteristikleri taşıdığı, benzer metotlarla, yine yabancılar tarafından işlendiği ortaya çıkmıştır. Bu suçu diğer bazı yankesicilik türlerinde görüldüğünün aksine küçüklerin işlemediği, bilakis 38 yaş ortalaması ile işleyenlerin orta yaş sınıfında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu açıdan tırnakçılığın beceri ve deneyim isteyen bir kariyer suçu olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim mükerrer suç işleyerek farklı vakalardan işlem yapılan tırnakçılar mevcuttur. Şiddet ve kaba kuvvet içermeyen, daha çok iletişim becerilerine dayanan bu suçta çalınan rakamlar bazen düşük olsa da genelde yüksektir. Bunun sebebi de kurbanların rastgele değil; para sirkülasyonunun fazla olduğu yerlerde para taşıma potansiyeli yüksek insanlar arasından seçilmesidir. Tırnakçılık suçunu farklı yapan bir diğer husus da yerelle reaktif polise önlemler yerine iki ülke makamlarının ve güvenlik birimlerinin işbirliği ve ortak çalışmasını gerektirmesidir. Suçun işlenmesinden sonra yakalama reaktif bir yaklaşımdır ve önleme noktasında neredeyse hiçbir etkisi yoktur. Modern güvenlik hizmetleri felsefesinde aslanan ise proaktif yaklaşımlarla suçun işlenmesinden önce engellenmesidir. Nitekim geleneksel polislikte başarı, çözülen olay ve yakalanan şahıslarla ölçülürken bilimsel

polislikte başarının ölçüsü suçun işlenmeden önce önlenmesidir (Swanson, Territo ve Taylor, 2001). Önleme amacına yönelik yapılacak orta ve uzun vadeli çalışmalarda mutlaka kaynak ülkenin makamları ve güvenlik birimleri ile işbirliği ve koordine önem arz etmektedir. Bu tür ortak çalışmalar ülkeler arası ilişkileri başka alanlarda da güçlendirme potansiyeline sahiptir.

Tırnakçıların ülkeye hem kara hem de havayoluyla geldikleri, karayolu ile girenlerin ülkeye İran ve Suriye üzerinden girdikleri görülmektedir. Ailesi ile gelenler olduğu gibi birçoğu yalnız geldiğini ve birlikte suç işledikleri şahıslarla Türkiye’de tanıştıklarını beyan etmektedirler. Suçu çoğunlukla bir kişi kabul etmekte, araçta ya da yanında bulunan diğerlerinin suçla ilgilerinin bulunmadığını hatta olay esnasında bile haberdar olmadıklarını beyan etmektedirler. Genelde vasatın üzerinde, iyi sayılabilecek araçlar kiralarak dolaşmaktadırlar. Kısa vadeli ev kiralamakta ve çoğunlukla Tarabya semtini tercih etmektedirler. Mağdurlara yaklaşırken ‘paralı; ancak yabancı olduğu için kandırılmaya müsait, bundan korkan ve bu yüzden yardım isteyen yabancı (çoğunlukla Arap) turist’ imajı uyandırarak yaklaşmaktadırlar. Başörtülü kadın veya aile beraberinde dolaşarak, ya da muhafazakâr bilinen banka isimleri sorarak dindar insan görüntüsü vermeye çalışanlar da vardır. Güven tesis ettikten sonra, bakma, öğrenme veya sayma bahanesi ile umulmadık, hızlı bir hareketle mağdurun çıkardığı paraya el atarak almaktadırlar. Genelde sayma esnasında paranın bir kısmını ya araç içine düşürme ya da hissettirmeden alma söz konusudur. Burada çok özel bir el becerisi ön plana çıkmaktadır. Para sahibine hemen iade edildiği için şüphe uyanmamakta ve kurban, mağduriyetini tırnakçılar olay yerinden ayrıldıktan sonra anlamaktadır. Veriseti, yakalan şahıslardan oluşmuş olsa da yakalanmayanların sayısı doğal olarak bilinmemektedir. Bunun yanında mağdur olduğu halde gerek resmi prosedürle uğraşmak istemediğinden gerekse yankesiciye para kaptırması imajının çıkmasından endişe duydukları için polise müracaatta bulunmayanların olduğu da bilinmektedir (Y. Boyraz, yüz yüze mülakat, 15 Ocak 2013). Hatta mağdur olduğu halde farkında olmayan, parasını düşürdüğünü zanneden kurbanların olduğu da düşünülmektedir. Bu nedenle mevcut çalışmanın, konunun genel fotoğrafını yansıtması noktasında iyimser kaldığı değerlendirilmektedir.

Tırnakçılığı farklı ve özel yapan hususlar vardır. Bu suç hem sosyal hem de psikomotor beceri gerektirmektedir. Tırnakçılar öncelikle kurbanlarına sağlam bir kurgu ile güçlü bir iletişim becerisi sergileyerek yaklaşmak suretiyle güven telkin etmektedirler. Ortam oluştuktan sonra kurban kendi isteği ile parasını çıkarmaktadır. Tırnakçı umulmadık bir şekilde parayı eline almakta ve suça adını veren psikomotor beceri de bu aşamada devreye girmektedir. Tırnakçılığı farklı yapan diğer husus da işleyenlerin uyruğudur. Normal şartlarda diğer bazı suçlarda olduğu gibi yankesiciliğin potansiyel mağdurları arasında turistler önemli bir yer tutmaktadırlar. Hatta bir insanın yurt dışına çıkarken aklına en başta gelen konulardan birisi can ve mal güvenliğidir. Aslında bütün dünyada mağdur turist sayısı da az değildir. Ancak tırnakçılıkta bu durum tam tersinedir. Suçun mağdurları değil; tam aksine failleri turistler ya da turist kimliği ile ülkeye girenlerdir. Mağdurlar da tamamıyla yerililerdir.

Bu durum klasik söylemiyle global bir köy haline gelen dünyada artık suçun ve suçluların da sınır tanımadığı tezine güzel bir örnek teşkil etmekte; suçla mücadelede ülkeler, kurumlar ve aynı işi yapan teşkilatlar arasında işbirliğinin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır (Reichel, 2005).

Tırnakçılık suçunu işleyenlerin çoğunlukla ülkeler arası ilişkileri geliştirme amacına

yönelik olarak yürürlüğe konan karşılıklı vize muafiyetinden faydalandıkları, daha doğru ifade ile bu imkanı suiistimal ettikleri değerlendirilmektedir. Bu açıdan bu kişilerin sadece suç mağdurlarına ve ülkenin asayiş ortamına değil iki ülkenin hukukuna da zarar verdikleri açıktır. Yukarıda da değinildiği üzere iki ülkenin ilgili birimleri arasında işbirliği yapılarak bu tehdidin fırsata dönüştürülmesi mümkündür.

Politika Önerileri

Yankesiciliğin bir dalı olan tırnakçılık suçunu özel yapan birkaç önemli özellik vardır. Yankesicilik normalde bireysel ve durumsal özelliklerinden dolayı tehlikeye açık ve korunmasız (vulnerable) mağdurlara karşı işlenmesi tercih edilen bir suçtur. Turistler ziyarete gittikleri yerin yabancıları olarak mağdur grubu içinde önemli bir yer teşkil ederler. Bazı kaynaklarda “Yankesiciliğin Başkenti” olarak İspanya’nın Barselona kenti geçer (Barcelona, 2011). Polislere ve diğer insanlara sahnede yankesicilere karşı korunmak için etkili eğitimler veren Bob Arno yankesicilikle ilgili uluslararası bir üne sahiptir. Yankesiciler Kralı olarak da tanınan Arno, National Geographic için çektiği belgeselde İtalya’nın önemli turistik kentlerinden birisi olan Napoli’yi “Yankesicilerin Başkenti” olarak adlandırmıştır (Pickpocket King, 2012). Sadece Napoli değil birçok turistik kentte de bu risk aynı şekilde mevcuttur (Pickpockets in Italy, 2013). Avrupa’nın önemli şehirleri ve dünyadaki genel fotoğrafa ve algıya bakıldığında İstanbul’un yankesicilik suçu açısından birçok dünya şehriden çok daha iyi bir yerde olduğu görülmektedir. Scheneider (2009) turistlerin yankesicilik mağduru olmamaları için dünya çapında dikkat edilmesi gereken şehirleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Barselona, İspanya
2. Roma, İtalya
3. Prag, Çek Cumhuriyeti
4. Madrid, İspanya
5. Paris, Fransa
6. Floransa, İtalya
7. Buenos Aires, Arjantin
8. Amsterdam, Hollanda
9. Atina, Yunanistan
10. Hanoi, Vietnam

Yankesicilerin turistlere olan özel ilgisinin, turistleri dünya çapında yankesicilik mağdurları arasında özel bir yere koyduğu görülmektedir. Ülkemizde en sık yaşanan ikinci yankesicilik türü olan tırnakçılığı çok özel yapan ise bu konudaki zıtlıktır. Dünya örneğinde genel olarak mağdurlar turist, failer (yankesiciler) ise yerli iken tırnakçılıkta roller tam tersine dönmektedir. Kayıtlardan tırnakçılık mağdurlarının tamamının yerli vatandaşlar, failerinin ise ülkeye yurtdışından gelen ‘turistler’ daha spesifik bir tanımla İranlı turistler olduğu görülmektedir.

En yaygın yankesicilik suçları arasında bulunan tırnakçılık ile etkili şekilde mücadelede ve çözüm arayışında, bu durumun dikkate alınmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu suçu yaygın olarak işleyen İran vatandaşlarının Türkiye ile İran arasındaki vize muafiyeti sebebiyle ülkemize vizesiz girişi suç işlenmesini kolaylaştıran bir unsur olsa da suç işleyenlere mahsus olmak üzere alınacak özel tedbirler faydalı olabilecektir.

Biyometrik Tarama Sistemlerinin Kullanılması

Suç işledikleri tespit edilen bu yabancı kişiler sınır dışı (deport) edilmektedirler. Tırnakçılığı kariyer suçu haline getirmiş olanların sahte pasaportla ülkeye girişlerini engellemek için Amerika'da ülkeye yabancıların girişinde kullanılan parmak izi uygulaması değerlendirilebilir. Amerika'daki gibi, ülkeye giren herkesin parmak izinin alınması ve arşivlenmesi şart değildir. Suç işleyenlerle sınırlı olmak üzere mukayeseli bir uygulama yapılması mümkün ve daha rasyoneldir. Deport edilen şahısların parmak izleri alınarak mukayese havuzu oluşturulabilir. Diğer yandan arşivleme yapmaksızın ülkeye girenlerin sınır kapısında pasaport kontrolünden geçerken saniyeler süren bir işlemle mukayese için parmak izi vermesi de mükerrer suçların önlenmesinde etkin bir çözüm olarak kullanılabilir.

Parmak izi yanında veya parmak izi yerine göz retinası ya da avuç içi okuma gibi diğer biyometrik teşhis metodlarının kullanımı da etkin sonuçlar doğurabilecektir. Sosyal Güvenlik Kurumunun 20 ilde başlattığı avuç içi okuma sisteminin kullanıma girmesinden sonra başkalarının kimliği kullanmak suretiyle masraflarını devlete yükleyerek hastanelerde tedavi olan 45 terörist tespit edilmiştir (Hastanelerde avuç içi taraması, PKK'nın oyununu bozdu, 2012). Bu tür biyometrik tarama sistemlerinin sadece tırnakçılık değil, yabancıların işlediği birçok suçla mücadelede etkin bir araç olarak kullanılabilir.

Potansiyel Mağdurların Bilinçlendirilmesi

Tırnakçılar insanları kolayca etkileyecek, detaylarına özen gösterilmiş usta senaryolarla insanların karşısına çıkmaktadır. Mağdurlarının ise genellikle misafirperverlik ve turiste yardımcı olma gibi iyi niyetli duygularının kurbanı olduğu görülmektedir. Vatandaşların gazete haberi, kamu spotu, belgesel programı gibi hem suçun varlığını hem de suçluların kullandıkları teknik ve senaryoları deşifre edecek bilinçlendirme çalışmaları potansiyel mağdurların duyarlılığını arttıracaktır.

Bunun yanında bu tür faaliyetler, suç işleme potansiyeli olan ya da bu amaçla ülkeye girenlerin hareket alanını daraltacak aynı zamanda tedirginlik ve caydırıcılık telkin edecektir. Mevcut durumda bu konu ile ilgili olarak reaktif polise tedbirler dışında herhangi bir önlemin bulunmadığı algısının hakim olduğu ve mükerrer suç işleyen tırnakçıların varlığı da bilinmektedir. Bunun yanında yine caydırma amaçlı tedbirler cümlesinden olarak belli sınır kapılarından ülkeye giren yabancılara böyle bir suça maruz kalıp kalmadıkları ya da işleyip işlemedikleri sözlü olarak ya da dolduracakları bir form üzerinden sorulabilir ki benzeri bir form Amerika'ya incek uçaklardaki yolculara doldurularak ülkeye girişte yetkililere teslimi istenmektedir.

Suçla Mücadelede Uluslararası İşbirliği

Diğer sınıraşan suçlarda olduğu gibi lokal uygulamalar, tedbirler ve stratejilerle tırnakçılık suçu ile mücadele kolay olmayacağı gibi istenen düzeyde başarılı olması da mümkün görünmemektedir. Hiçbir ülkenin, vatandaşlarının bir başka ülkede suç işlemesini, ceza almasını ve mağdur olmasını istemeyeceği açıktır. Bu durum, söz konusu ülkenin ve milletin itibarını hem suçun işlendiği ülkede hem de uluslar arası arenada olumsuz etkileyecektir. Söz konusu ülkenin diğer ülkelerde gerçekleşen ticari, kültürel, bilimsel, teknolojik ve meşru diğer ilişkilerini de olumsuz etkileme potansiyeline sahiptir. Bu açıdan, suç işleyen şahısların ülkeleri ile suçun işlendiği ülkeler arasında suçla mücadelede işbirliği kazan-kazan sonucunu

doğurarak ilişkileri geliştirecek bir fırsat olarak algılanmalıdır. Gerek iki ülke polisleri gerekse adli makamları arasında işbirliği yapılması da bu suçla etkin mücadele açısından göz ardı edilmemesi gereken hususlardandır.

Çalışmanın Sınırlılıkları (Limitations)

Çalışmanın yapıldığı İstanbul ili Türkiye'nin en büyük, dünyanın da sayılı metropollerinden biridir. Resmi kayıtlara göre mevcut yerleşik nüfusu 13.624.240'tır. Ancak yerleşik olmayan ve kayda girmemiş nüfus da hesaba alındığında gerçek sayının 15-20 milyon arasında olduğu değerlendirilmektedir. Resmi rakamlara göre ülke nüfusunun %18.2'sine karşılık gelen bu rakam ülkede yaklaşık olarak her beş insandan birinin İstanbul'da yaşadığını göstermektedir (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011). Bunun yanında ülkede her altı polisten biri bu şehirde görev yapmaktadır. İstanbul, ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik hareketliliğinin de merkezi konumundadır. Çok farklı amaçlarla gelen yabancılar için de ayrı bir cazibe merkezi olan şehir, hareketliliği ve sosyal dinamikleri ile ideal bir sosyoloji ve kriminoloji laboratuvarı kimliğini taşımaktadır. Bütün bu özelliklerine rağmen çalışmanın imkânlar nedeniyle sadece İstanbul ilini kapsaması çalışmanın sınırlılıklarından kabul edilebilir.

Bunun yanında, mevcut çalışma, hakkında işlem yapılan şahısların verdiği bilgilerden oluşan bir veriseti üzerinden gerçekleştirilmiştir. Suç işleyen Türk vatandaşları hakkında hem kendilerinden hem de işlem yapan birimin yetkisi dâhilinde ulaştığı kaynaklardan çok daha fazla bilgi toplanabilirken yabancılar hakkında ulaşılan bilgi, vatandaşlarla mukayese edildiğine çeşitlilik ve derinlik açısından daha yüzeysel kalmaktadır. Örneğin bu çalışmadan önce yapılan ve bu çalışmaya kaynak teşkil ettiği söylenebilecek genel yankesicilik profili araştırmasında yerli yankesicilerle ilgili kardeş sayısı, önceki mahkûmiyet, anne babanın birlikte yaşama durumu, standart eğitim düzeyi, sigara-alkol-madde kullanımı ve benzeri birçok bağımsız değişkene ait veriler yabancılar için ya mevcut değildir ya da sınırlıdır. Bu tür bilgilerin verisetinde bulunmaması, çalışmayı daha detaylı analizlerden kısmen de olsa yoksun bırakmıştır.

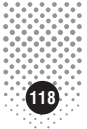
Çalışma sadece yakalanıp hakkında işlem yapılanlar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Buna karşılık, faileri yakalanamadığı için, çalınan para miktarının azlığından, suça maruz kaldığı halde farkında olmayıp basitçe parasını kaybettiğini düşünmekten ve benzeri sebeplerden dolayı polise ulaşmayan birçok vakanın da olabileceği değerlendirmiştir. Bu vakaların veriseti içinde olmaması da sonuçların genellenmesi konusunda kontrol edilemeyen bir sınırlılıktır.

Sahada konuyla ilgili olarak uzun süredir çalışan ve bizzat soruşturma yürüten uzmanlardan birisi konunun sadece Türkiye ile ilgili olmadığına, tırnakçıların Avrupa'ya da gittiklerine ve orada da bu işi yaptıklarına, hatta önemli miktarlarda paraların söz konusu olduğuna dair beyanda bulunmuş, bazı tırnakçıların pasaportlarında bu durumu teyit vizeler olduğunu belirtmiştir. Ancak mevcut şartlarda bu konu daha ileri düzeyde araştırılmamıştır. Kapsamı ve araştırma konusunu uluslar arası boyuta taşıyacak nitelikte olması açısından konunun bu boyutunun ayrıca bir araştırma konusu olabileceği değerlendirilmiştir. Aynı uzman, tırnakçıların İran'ın belli bir bölgesinden daha yoğun olarak geldiklerine dair tespitte bulunduğu belirtmiştir. Neden bu bölgede yoğunluk olduğu, suçun hangi çevrede, nasıl öğrenildiği sorularını da önem arz etmektedir. Konunun bu kısmının da ayrıca bir sosyolojik/kriminolojik araştırma konusu olabileceği değerlendirilmiştir (S. Gülen, yüz yüze mülakat, 31 Mart 2013).

Son olarak retrospektif olarak gerçekleştirilen çalışma, imkânların kısıtlılığı nedeniyle son beş yıllık periyodu kapsayacak şekilde yapılmıştır. Daha uzun periyotları kapsayan bir çalışmanın muhtemelen daha kapsamlı ve daha güvenilir sonuçlar verebileceği değerlendirilmiştir.

Kaynakça

- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. (2011). Erişim tarihi: 31.03.2013. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10736>
- Barcelona-Pickpocket Capital of the World. (2011). Erişim tarihi: 13.01.2013 <http://safety.worldnomads.com/Spain/73808/Barcelona-Pickpocket-Capital-of-the-World>
- Conte, M. , A. Rampini & O. Marcu (2010). Cash cash: young Roma and strategies for social prestige Romani mobilities in Europe: Multidisciplinary perspectives. *International Conference*, 14-15 January 2010.
- Çifçi, G. (2009). Kapkaç Suçundan Hüküm Giyen Yetişkinlerin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Sapma Davranışlar Açısından İncelenmesi. *Aile ve Toplum*, 5 (18), 73-85.
- Doğan, İ. (2005). Metropolün hırsız köleleri. Aksiyon, Erişim tarihi: 02.01.2013. <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-13942-34-metropolun-hirsiz-koleleri.html>
- Feridun, İ. (2010). *Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye*. (Karakaya ve Bilgiç, Sadeleştiren). Polis Akademisi Yayınları, Güvenlik Tarihi Serisi:1. (Orijinal nüshanın yayın tarihi: 1910)
- Gupta, A., Harvey-Vallender, L., Singh, J. P. & Garg, J. (2011). Aetiology of Minor Crimes Aetiology of Minor Crimes - Are Individuals Committing Minor Crimes Influenced more by Environmental Factors or Genetic Traits? *Journal of Forensic Research*, 2 (4). <http://www.omicsonline.org/2157-7145/2157-7145-2-127.php?%20aid=1158>
- Hastanelerde avuç içi taraması, PKK'nın oyununu bozdu (2012). Erişim tarihi: 30.01.2013. <http://www.trtturk.com.tr/haber/hastanelerde-avuc-ici-taramasi-pkknin-oyununu-bozdu.html>
- Oğuzlar, A. (2005). Lojistik Regresyon Analizi Yardımıyla Suçlu Profilinin Belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 21-35.
- Pickpockets in Italy, Theft by Pickpockets in Naples, Rome, Florence and Milan, Italy. (2013). Erişim tarihi: 16.01.2013. <http://www.bella-toscana.com/pickpocketsinitaly.htm#.UUb5ABdaVJs>
- Pickpocket King Bob Arno. (2012). Erişim tarihi: 19.12.2012. <http://www.youtube.com/watch?v=la2b54srRZM>
- Reichel, P. L. (2005). *Comparative Criminal Justice Systems: A Topical Approach*. Prentice Hall: Upper Saddle River, New Jersey.
- Schneider, K. (2009). World's worst cities for pickpockets revealed. Erişim tarihi: 27.01.2013. <http://www.news.com.au/travel/travel-advisor/worlds-worst-cities-for-pickpockets-revealed/story-e6frfqfr-1225780386382>
- Sürel, A. (2013). *Yankesicilik Suçu ve Yankesici Profilinin İstanbul İli Örneğinde Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Bitirme Projesi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Swanson, C. R., Territo, L. & Taylor, R. W. (2001). *Police Administration: Structures, Processes, and Behavior*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Türk Dil Kurumu. (2013). Genel Türkçe Sözlük: Tırnakçı. Erişim tarihi: 11.01.2013 <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

- Williams, F. P. & McShane, M.D. (2004). *Criminological Theory*. Upper Saddle River: Pearson.
- Yağmur, F. & Sağıroğlu, İ. (2013, 16, 01). Ege'de 'Prezantabl' İnsan Ticareti. *Radikal*. Erişim tarihi: 15.01.2013. <http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1117076&CategoryID=97>
- Young, D. (2003). Pickpockets, Their Victims, and the Transit Police. *FBI Law Enforcement Bulletin*, 1-5.
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu. (2004) Erişim tarihi: 27.01.2013 <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>
-